RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890. Första Kammaren N:o 16.

Lördagen den 22 mars, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 15 i denna månad.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Herr statsrådet friherre *von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen angående sparbanker den 1 oktober 1875.

Denna Kongl. proposition blef härefter föredragen och på begäran bordlagd.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Bengtsson* under tre veckor från och med den 24 i denna månad, herr *Andersson, Nils,* under tre veckor från sistnämnda dag äfvensom herr *Svedelius* från och med samma dag till och med den 10 nästkommande april.

Anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af 74 § regeringsformen; och

lagutskottets utlåtande n:o 33, i anledning af väckt motion om antagande af ny ecklesiastik boställsordning.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 23 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, anslaget till förvaltningskostnadsbidrag åt häradshöfdingen i Torneå domsaga, utgörande 300 kronor, må förhöjas med 500 kronor, eller således till 800 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att anslaget till förvaltningskostnadsbidrag åt häradshöfdingen i Torneå domsaga, nu 300 kronor, höjes med 200 kronor till 500 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 107;

Nej — 23.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 139, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 75 ja och 139 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 182 ja och 162 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, före detta extra bataljonsläkaren vid flottans station i Karlskrona *Axel Victor Heribert Ahlberg* må å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,000 kronor, att under hans återstående lifstid utgå från och med 1890 års ingång, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifallits, att före detta extra bataljonsläkaren vid flottans station i Karlskrona Axel Victor Heribert Ahlberg må å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 600 kronor, att under hans återstående lifstid utgå från och med 1890 års ingång.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 95;

Nej — 39.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 140, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 71 ja och 141 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 166 ja och 180 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 2 a), föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, styresmannen vid afvittringsverket i Vesterbottens län *Karl Widmark* må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked från nämnda verk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 2,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att styresmannen vid afvittringsverket i Vesterbottens län Karl Widmark må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked från nämnda verk, under sin återstående lifstid å

allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 2,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 99;

Nej — 36.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 141, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 59 ja och 154 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 158 ja och 190 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 26, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, afvittringslandtmätaren i Vesterbottens län *Gustaf Ericsson* må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked från nämnda verk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 1,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att afvittringslandtmätaren i Vesterbottens län Gustaf Ericsson må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked från nämnda verk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 800 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 97;

Nej — 36.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 142, som upplästes och hvar af inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 65 ja och 145 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 162 ja och 181 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 2 c, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, afvittringslandtmätaren i Vesterbottens län *Carl Hampus Huldt* må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked från nämnda verk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 2,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att afvittringslandtmätaren i Vesterbottens län Carl Hampus Huldt må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked från nämnda verk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 1,600 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 88;

Nej — 41.

Sedan protokoll öfver omröstningen bliföit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren,ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 143, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 56 ja och 153 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 144 ja och 194 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, kommissionslandtmätaren och kartografen vid allmänna ekonomiska kartverket *Sigismund Septimus Stanislaus Leczinsky* må från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sina befattningar såsom kartograf och kommissionslandtmätare afgår, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten pension till så stort belopp, att detta tillhopa med den pension från civilstatens pensionsinrättning, 600 kronor, hvartill han såsom kommissionslandtmätare må blifva berättigad, uppgår till 2,000 kronor, eller 1,400 kronor årligen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att kommissionslandtmätaren och kartografen vid allmänna ekonomiska kartverket Sigismund Septimus Stanislaus Leczinsky må från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sina befattningar såsom kartograf och kommissionslandtmätare afgår, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna iudragningsstaten pension till så stort belopp, att detta tillhopa med den pension från civilstatens pensionsinrättning, 600 kronor, hvartill han såsom kommissionslandtmätare må blifva berättigad, uppgår till 1,600 kronor, eller 1,000 kronor årligen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 93;

Nej — 40

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 144, som upplästes och hvaraf inhemtsdes, att omröstningen derstädes utfallit med 66 ja och 138 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 159 ja och 178 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 4, föreslagna och af både kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, förre materialförvaltaren vid statens jernvägsbyggnader m. m. Bernhard Fredrikssons enka *Fredrika Vilhelmina Fredriksson*, född Westerlund, må, så länge hon förblifver enka, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor, att utgå från och med 1890 års ingång, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifallits, att förre materialförvaltaren vid statens jernvägsbyggnader m. m. Bernhard Fredrikssons enka Fredrika Vilhelmina Fredriksson, född Westerlund, må, så länge hon förblifver enka, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 300 kronor, att utgå från och med 1890 års ingång.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 123;

Nej — 6.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 145, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 107 ja och 103 nej, samt att båda kammarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 230 ja och 109 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, adjunkten vid allmänna läroverket i Nyköping *Johan Fredrik Petersson* må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,875 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att adjunkten vid allmänna läroverket i Nyköping Johan Fredrik Petersson må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,500 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 94;

Nej — 37.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 146, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 79 ja och 130 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 173 ja och 167 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 27, punkten 6, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till den i ämnet väckta motionen, Riksdagen beviljar framlidne rektorn Per Velins dotter *Anna Velin* för hennes återstående lifstid en årlig pension af 300 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har herr F. G. Sandwalls förevarande motion icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 111;

Nej — 17.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 147, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 129 ja och 81 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 240 ja och 98 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 28 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med anledning af Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och de väckta motionerna om anvisande af bidrag till underhåll af de kemiska stationerna i Gefle och Kristianstad, Riksdagen såsom bidrag till underhåll af *nio kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof* — inom de orter, der landsting eller hushållningssällskap, hvart för sig eller i förening, förbundit sig att upprätta laboratorium och bekosta lokal för detta jemte bostad och hyresmedel för kemist och assistent samt bekosta aflöningen till desse och laboratoriitjenaren äfvensom årliga utgifterna för laboratoriets underhåll samt till inköp af böcker och inventarier för stationens behof — på extra stat för år 1891 anvisar ett anslag af 4,000 kronor för hvarje station eller tillhopa 36,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med bifall till Kongl Maj:ts ämnet gjorda framställning, men med afslag å de väckta motio-

nerna, såsom bidrag till underhåll af *sju kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof* — inom de orter, der landsting eller hushållningssällskap, hvart för sig eller i förening, förbundit sig att upprätta laboratorium och bekosta lokal för detta jemte bostad och hyresmedel för kemist och assistent samt bekosta aflöningen till desse och laboratoriitjenaren äfvensom årliga utgifterna för laboratoriets underhåll samt till inköp af böcker och inventarier för stationens behof — på extra stat för år 1891 anvisat ett anslag af 4,000 kronor för hvarje station eller tillhopa 28,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 53;

Nej — 79.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 148, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 88 ja och 124 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 141 ja och 203 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet, i dess memorial n:o 35 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, *dels* — jemte medgifvande att, utöfver de i gällande lönestat för skogsstaten uppförda ålderstillägg för jägmästare å 500 kronor hvartdera, att utgå det ena efter fem och det andra efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring, må i samma stat för bemälde tjenstemän uppföras ett tredje ålderstillägg, likaledes å 500 kronor, att utgå efter femton års så beskaffad tjenstgöring och under enahanda vilkor i öfrigt, som för åtnjutande af de redan medgifna ålderstilläggen äro bestämda — höjer förslagsanslaget till ålderstillägg åt skogsstaten med 24,400 kronor till 84,400 kronor; och *dels* höjer reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet med 15,000 kronor till 401,992 kronor;

så att anslaget till skogsväsendet erhåller denna uppställning:

bestämdt anslag:

för skogsstaten	kr. 447,208: —	
» statens skogsskolor	» 24,500: —	kr. 471,708: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten ..... kr. 84,400: —

reservationsanslag:

till skogsinstitutet	kr. 21,300: —		
» enskilda skogsundervisningen	» 8,600: —		
» kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet	» 401,992: —	» 431,892: —	
		Summa kr. 988,000: —	

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen *dels* — med afslag å Kongl. Maj:ts förslag, att utöfver de i gällande lönestat för skogsstaten uppförda ålderstillägg för jägmästare å 500 kronor hvartdera, att utgå det ena efter fem och det andra efter tio års väl vitsordad tjenstgöring, måtte i samma stat för bemälde tjenstemän uppföras ett tredje ålderstillägg, likaledes å 500 kronor, att utgå efter femton års så beskaffad tjenstgöring och under enahanda vilkor i öfrigt, som för åtnjutande af de redan medgifna ålderstilläggen vore bestämda — fastställt förslagsanslaget till ålderstillägg åt skogsstaten att utgå med oförändradt belopp, 60,000 kronor; och *dels* höjt reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet med 15,000 kronor till 401,992 kronor;

så att anslaget till skogsväsendet erhåller denna uppställning:

bestämdt anslag:

för skogsstaten	kr. 447,208: —	
» statens skogsskolor	» 24,500: —	kr. 471,708: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten ..... » 60,000: —

reservationsanslag:

till skogsinstitutet	kr.	21,300: —	
» enskilda skogsundervisningen	»	8,600: —	
» kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet	»	401,992: —	» 431,892: —
			Summa kr. 963,600: —

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 107;

Nej — 26.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 149, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 70 ja och 144 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 177 ja och 170 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 5 och 6.

Föredrogs och lades till handlingarna statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 36, i anledning af remiss med öfverlemnande af uppgift å förändringar år 1889 i statsverkets inkomster af för dess räkning utarrenderade kronoegendomar m. m.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets sistlidne dag bordlagda betänkande n:o 5 och Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtande n:o 3.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 19 och 21 i denna månad bordlagda utlåtande

n:o 39, i anledning af väckta förslag om jernvägsbyggnader för statens räkning.

1 punkten.

Mom. a).

Angående fortsättande af stambanan norr om Vännäs.

Herr Ölander: Hvad jag har att säga rör både den nu föredragna punkten och punkten b), så att jag ber att här få yttra mig öfver dem båda. Men jag skall icke derför blifva lång.

Det skulle naturligtvis för mig såsom norrländing vara en stor glädje och en kär pligt att få med min röst bidraga till beviljandet af det större anslaget för fortsättning af den norrländska stambanan. Det aflägsna Norrland har länge sett det södra Sverige genomkorsas af dessa kommunikationsleder, som det sjelft måst sakna, men till hvilkas anläggning det fått bidraga. Det har tåligt väntat, att äfven dess tur skulle komma att blifva införlifvadt i det stora jernvägsnätet och erhålla sin andel af de välsignelser, som en beqväm förbindelse med skilda trakter måste medföra. Den dagen kom också till slut, den länge efterlängtade dagen, då en tråd af detta rika nät i söder började ringla sig upp mot Norrland — visserligen icke vidare något nät, det är sant, blott en enstaka tråd — men norrländingen var nöjd ändå. Han fick eller trodde sig åtminstone derigenom få den länge saknade förbindelsen med den öfriga verlden. Men, mine herrar, jag tror, att det går för honom som för den skeppsbrutne, hvilken ser ett fartyg på afstånd och lifvas af hoppet om räddning, men snart erfar att man icke märker honom eller icke vill märka honom, utan styr honom förbi och lemnar honom lika ensam som förut. Alldeles så är förhållandet med norrländingen och den norrländska jernvägen. Han får se den på afstånd, men han får icke draga just mycken nytta af den. Till en början lydde man endast klokhetens och det praktiska förståndets bud och utstakade en linie, visserligen icke vid sjelfva kusten och den tätast befolkade bygden, men dock så, att den blef åtkomlig för den bofasta befolkningen. Men så reste sig det gamla spöket, som kallas »strategiska hänsyn», och kastade banan ur spåret. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måste på särskild befallning göra om sitt arbete, detta värdefulla, detta i anseende till befolkningsförhållandena, trafiktillgången, banans rigtning och de trakters gagn den skulle genomgå, mycket väl utförda arbete och i stället förlägga linien långt uppe i ödemarken, dit få eller på många ställen inga vägar leda, der inga byar finnas, der ingen odling trifves, utan blott ett och annat nybygge gömmer sig i de ensliga skogarne. Så kom jernvägsstyrelsen och afgaf sitt utlåtande. Den börjar med att uppräkna den inre liniens många fördelar i tekniskt afseende, men sedan säger den med en aktningsvärd upprigtighet,

Angående fortsättande af stambanan norr om Vännäs. (Forts.)

att det är vanskligt att bedöma den ena eller andra liniens företräde, när fråga är om deras betydelse i nationalekonomiskt afseende och den trafik, de kunna påräkna, samt tillägger härpå, likasom ett upplysande exempel till den yttre liniens fördel, att denna kan påräkna icke mindre än 50 % större persontillgång än den inre. Men, gunås, premisserna leda sedermera icke till den konklusion man skulle väntat. Mot slutet af sitt utlåtande hopar jernvägsstyrelsen en sådan mängd skäl för den inre liniens förträfflighet, att man nästan häpen frågar sig, hvarför vid sådant förhållande den yttre linien någonsin blifvit utstakad eller ens ifrågasatt. Men förklaringen ligger i de afgifna skälens beskaffenhet. Hvilka äro då dessa skäl? Jo, att den inre linien blir något kortare, något litet billigare och något lättare att underhålla samt att den kommer att ligga på en något förmånligare jordmån. Må vara! Men hvartill skall allt detta tjena, om ingen eller åtminstone blott några få kunna begagna denna jernväg? — Vidare säger styrelsen att den inre linien skulle bättre tillgodose det inre landets behof af kommunikationer. Ja, detta är alldeles obestridligt, förutsatt nemligen att några sådana behof för närvarande finnas derstädes, hvilket icke är förhållandet, eller att sådana i en framtid kunna uppstå, hvilket vi icke veta. Men hvad vi veta, det är, att det lägre, tätt befolkade kustlandet, verkligen ofördröjligen är i stort behof af en jernvägsförbindelse. Att fylla detta behof skulle således, enligt jernvägsstyrelsens mening, vara mindre vigtigt än att tillgodose de okända och ännu outforskade tillgångarna i det inre landet. Men om också de sangviniska drömmarne om outtömliga skatter och en deraf möjliggjord stor industri i lappland en gång blefve verklighet, hvad ha vi väl vunnit med den inre linien? Skogsprodukter forslas icke på jernväg, åtminstone ej såvida denna icke går från den skogbärande marken direkt ned till kusten; de stora malmfälten ligga vid eller i närheten af Luleå—Ofoten-banan och kunna således icke hemta någon fördel af den nu ifrågasatta banan. Men låt oss antaga, att under tidernas lopp i en framtid en eller annan grufva skulle upptagas, ett eller annat jernverk anläggas i närheten af denna bana. Då frågar jag, om det icke vore med klokhet och billighet öfverensstämmande att hellre låta dessa, om de verkligen komma till stånd, säkerligen på vidt skilda håll spridda och på långt afstånd från hvarandra belägna industriella anläggningar genom bibanor sättas i förbindelse med stambanan än att nu tvinga hela det tätt befolkade kustlandet att med dylika banor söka sig fram till den aflägsna hufvudbanan. De förra bibanorna kunna inskränkas till ett fåtal, de senare deremot måste anläggas i mängd, om de skola komma hela befolkningen till godo. Af de förra hafva vi för närvarande icke behof, de senare deremot behöfvas genast eller åtminstone så fort stambanan kommit dit upp. Ja! mine herrar! Detta är nu det hufvudsakliga af de tekniska och nationalekono-

Angående fortsättande af stambanan norr om Vännäs. Forts.)

miska skäl, som styrelsen anfört, och jag tror icke, att någon kan anse dem tillfredsställande. Men så kommer det sista, hvilket, om man rätt uppfattar jernvägsstyrelsens tankegång, må hända snarare är det första: det strategiska skälet. Den 29 januari 1886 yttrade dåvarande chefen för civildepartementet till statsrådsprotokollet, att en jernväg genom öfre Norrland vore af strategiska skäl erforderlig. Nåväl! Det är således den banan vi nu skola få!? Ja, säkerligen kommer den icke heller att kunna till andra ändamål användas, så utlagd som den nu blifvit föreslagen, åtminstone icke i den närmaste framtiden. Lapparne behöfva den icke, och den bofasta befolkningen, kustlandets invånare, kunna knappt taga sig fram till densamma. De sakna till och med på många ställen vägar dit. Då skola de naturligtvis hellre liksom fordom vänta med sina resor söderut till sommaren, då ett öppet haf erbjuder dem ett lätt och beqvämt sätt att färdas. — Men om det är svårt för *befolkningen* att komma till och från denna jernväg, så är det naturligtvis så mycket svårare att ditforsla och derifrån afhemta varor och gods, vare sig dessa bestå i hvad orten kan afyttra eller hvad den behöfver för sitt lifsuppehälle. Någon godstrafik kan således denna bana, förlagd i det inre, icke heller påräkna. Men en jernväg, som icke kan påräkna vare sig person- eller godstrafik, bör icke kunna vara hvarken för orten förmånlig eller för staten inkomstbringande.

Jag har anfört allt detta ingalunda derför att jag har den sangviniska förhoppningen att härigenom kunna öfvertyga kammaren om den inre liniens olämplighet. Vill man bygga icke för nu befintliga behof, utan endast för ett par undantagsfall, nemligen att krig kan inträffa eller att nu okända industriella företag i en framtid kunna uppstå, och vill man anse dessa två undantagsfall så beaktansvärda, att de böra i främsta rummet tillgodoses, men ortens behof och dess fordran på utveckling och framåtskridande så betydelselösa, att ingen hänsyn dertill bör tagas — må man då bygga på den inre linien! Min svaga stämma torde icke kunna förhindra det. Men jag har velat säga det såsom skäl, hvarför jag icke kan finna att någon skyndsamhet med anläggningen af en *sådan* bana är af nöden och hvarför jag vid sådant förhållande, ehuru norrländing, icke kan lemna min röst till det högre anslagets beviljande.

I fråga om den nu föredragna punkten har jag emellertid för närvarande icke något yrkande att framställa.

Herr Berg: Då jag har äran representera den nordligaste delen af landet, hvars lifsintressen här äro i fråga, har jag icke kunnat underlåta att framhålla den uppfattning om den nu föreliggande punkten, som denna orts befolkning hyser. Men innan jag öfvergår dertill, vill jag med några ord bemöta den föregående talaren.

Angående fortsättande af stambanan norr om Vännäs. (Forts.)

Jag respekterar till fullo hans åsigter, men det har väckt min förvåning och min ledsnad att höra en norrländing här uppträda och göra sig till målsman för våra intressen på ett sätt, som kan direkt skada dem, samt uttala åsigter i tekniska frågor, som jag icke vågar anse att han till fullo fattar, och på samma gång framställa lokala påståenden, som äro origtiga. — Vi veta alla, hurusom för möjligheten att framdrifva en stor jernvägsfråga en af de vigtigaste förutsättningarna är, att de som frågan gäller åtminstone ena sig om sträckningen. I detta fall har också det inträffat, att alla sakkunnige, alla opartiske hafva enat sig om rigtningen, med undantag endast af den alltid oundvikliga striden mellan herr A., som bor vid kusten och säger: »låt oss bygga till min port», samt herr B. uppe i lappmarken, som åter säger: »låt oss draga banan närmare denna punkt». Nu har man utstakat den så, att den går nära kusten och nära motsvarar dess intressen; den ligger endast på 4—5 mils afstånd derifrån, således blott så aflägse, att den icke skall kunna tagas af en kanonbåt, som seglar in i vikarne och beskjuter den, såsom det vore möjligt med den yttre linien. För denna landsdels trygghet och säkerhet är det derför nödvändigt, att banan går der hon är föreslagen. Men den tillgodoser på samma gång lapplands intressen, ehuru denna del af Norrland får 3, 4, ja, 5 gånger längre väg till den inre linien än kustbefolkningen. — Vi, som representera de landsdelar, som här äro i fråga, äro fullt eniga om banans rigtning, likasom alla myndigheterna varit.

Sedan jag med dessa ord bemött den föregående talaren, ber jag att få hos kammaren framhålla, hurusom de vilkor för banbyggnaden, som nu äro uppstälda och som här äro skärpta, icke kunnat undgå att på ett smärtsamt sätt beröra den befolkning, som der uppe befinner sig i tryckta omständigheter och som utgör rikets fattigaste och mest vanlottade befolkning. Den kan icke fatta billigheten af, att den skall till en stambana tillskjuta större belopp än alla andra rikets invånare för uppnående af samma fördel; den kan icke heller inse, att det är nyttigt och nödvändigt, utan den måste derför helt naturligt tycka: detta är mot oss en orättvisa. — De fleste äro på nybyggarens ståndpunkt, flertalet är, såsom jag nämnde, ytterst fattigt; och den, som bryter bygd i ödemarken, den, som eröfrar land åt kulturen, har så stora umbäranden och lidanden att fördraga, att han icke tål högre belastning, då på honom hvilar större tyngd, än hvad som någonsin träffar hans efterföljande. Hvarje ort har en gång varit nybygge, och denna stolta stad har en gång stått på samma ståndpunkt. Skulle det nu vara klokt och billigt, skulle det icke vara hjertlöst att ålägga dessa nybyggare större bördor än alla andra rikets inbyggare för att erhålla de lättare kommunikationer och öfriga förmåner, som andra utan tillskott fått? Dessa vilkor förefalla dessutom tyngre att bära, derför att de i sjelfva verket icke med-

föra någon besparing utan uppenbarligen blott leda till högre kostnader, om icke för staten, så dock för landstingen och kommunerna. Stadgas dessa vilkor, som nu föredragits, är det uppenbart att i synnerhet i afseende på de præstanda, som gälla ersättning för grustag, upplag och stentägter samt skador och olägenheter under arbetets drift, den pligttrogne tjenstemannen, som skall tillämpa dem sättes i den nödvändigheten, att han för att bespara några kronor för statens räkning måste påföra den enskilde mångdubbla kostnader. Han kan t. ex. blifva af med sin sten och aflassa sin jord på tomt och åkerjord på 10 meters afstånd och intjena kanske 10 kronor derpå åt staten, men det landsting, som sedermera å nyo skall sätta marken i stånd genom att bortföra upplaget 20 à 30 meter ytterligare eller gälda skadan, får betala många gånger om den summan, som erfordrats att på en gång utföra detta arbete. Så förhåller sig ock med inköpet af virke, hvartill staten har en styrelse med en hel stab af tjenstemän, medan landstingen sakna dylika organer.

Angående fortsättande af stambanan norr om Vännäs. (Forts.)

Statsutskottet har också visat sig lifligt behjerta denna fråga, då utskottet aktat nödigt att såsom sin uppfattning uttala den åsigten, att dessa vilkor måste med den största varsamhet vid tillämpningen handhafvas, på det att den enskilde ej må få vidkännas större uppoffringar eller nödgas lida större intrång än arbetet oundgängligen kräfver.

Sådana äro ungefär ordalagen. Jag är utskottet tacksam för detta uttalande, men ett uttalande är dock icke bindande, då ett kontrakt eller en öfverenskommelse skall sättas i verket, Då blir den, som skall stå på kronans bästa, tvungen att gå efter ordalydelsen och ingenting annat. Och derför hade det också, enligt min åsigt, varit rätt och tillbörligt att detta vilkor intagits bland de öfriga. Det är sålunda min skyldighet, såvidt jag uppfattar den, att mot dessa vilkor nedlägga en vördsam, om ock magtlös protest. Jag vet nemligen mer än väl, att en begäran hos Riksdagen att borttaga dessa vilkor icke skulle leda till någon påföljd, utan kanske tvärt om tillskynda dem, hvilkas talan jag har äran föra, ett större lidande och offer än eljest, och derför vill jag icke heller framställa något yrkande. Stambanan till Norrland synes mig nemligen i det fallet likna de Sibyllinska böckerna, att hvarje gång hon bjudes, sker det till vida högre och märkligt högre pris, och det är för att bland annat undvika en ytterligare förhöjning, som jag ansett mig icke böra vedervåga att yrka på något borttagande eller någon lättnad i de bidrag, som föreslagits, utan ber endast att få ytterligare betona den af statsutskottet uttalade tolkningen af kontraktsvilkoren, och jag vill hoppas att denna måtte komma att vid tillämpningen verka såsom ett kraftigt skydd.

Hvad sjelfva hufvudfrågan eller banans utsträckning åt norr till Luleå beträffar, lärer det enligt min åsigt icke vara behöfligt

Angående fortsättande af stambanan norr om Vännäs. (Forts.)

och ej heller lämpligt att här upprepa alla de skäl, hvilka ådagalägga klokheten och den utomordentliga vigten för ej blott orten, utan hela fosterlandet, att hastigt och snart fullborda denna banas byggande. Dessa skäl torde vara allmänt kända, och jag har i tjensteväg framfört dem. De äro temligen fullständigt citerade i statsutskottets utlåtande. Denna kammare har för öfrigt visat sig alltid fullt behjerta den norrländska jernvägsfrågans stora betydelse. Kammaren har genom sitt alltid eniga och konseqventa votum hittills genomfört densammas lösning på ett för Norrland lyckligt sätt, och denna landsort måste derför känna sig stå i en outplånlig tacksamhetsskuld till Första Kammaren. Jag är förvissad om att samma statsklokhet och hänsyn som förut äfven i dag, då det gäller den sista stambanedelen, skall bestämma kammarens beslut, samt att densamma derigenom skall i lika hög grad som genom sina föregående beslut i jernvägsfrågorna tillvinna sig ökadt erkännande och ökad tacksamhet. I denna förhoppning ber jag få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande moment hemstält.

Mom. b).

Om anslag till fortsättande af norra stambanan m. m.

Friherre Klinckowström. Det är mot denna punkt, som jag nödgas göra ett litet inkast, stödjande mig dervid på den reservation, som af tolf ledamöter af Andra Kammaren blifvit afgifna.

Som I, mine herrar, kunnen se af betänkandet, pag. 30—32, är denna reservation motiverad, något som ej alltid förekommer, och jag anser den äfven vara mycket väl grundad. Reservationen rör ensamt frågan om penningeanslaget, som majoriteten i denna punkt satt till 4,665,000 kr., men som reservanterna velat nedpruta till 3,000,000 kr.

Då, i olikhet med hvad vanligen plär vara fallet vid utanordningar af penningar för jernvägar, den utanordning, som här är i fråga, är afsedd att vara anslag och ej att anskaffas medelst lån, tror jag att tre millioners anslag är allt hvad vi kunna inbespara på de tillgångar, som för närvarande stå till buds. Och jag fruktar mycket för, att om kammaren skulle nu bevilja det högre anslaget, nödgas den delen af Riksdagen, som jag tillhör, att försöka åtminstone att ytterligare knappa in på de anslag, som ännu återstå på budgeten att bevilja, och jag tror, att det vore i många hänseenden skadligt för de olika saker, som der förekomma.

I fån nu göra hvad som helst, mine herrar, men jag kommer att drifva denna punkt till votering.

Herr Sandberg: Det finnes i vårt land många personer, utmärkta genom framstående både egenskaper och samhällsställ-

Om anslag till fortsättande af norra stambanan m. m. (Forts.)

ning, hvilka ifrigt tala, skrifva och verka för att Riksdagen måtte bevilja betydliga anslag för stärkande af vårt försvar till lands och sjös, naturligtvis i afsigt att vi derigenom bättre skola blifva i stånd att värna för frihet och sjelfständighet mot eventuella anfall af yttre fiender. Det kan icke falla mig in att bestrida det berättigade i och vigten af ett dylikt sträfvande, men hvad som i högsta grad förvånar mig, är att samma personer, som ifra för vårt försvars stärkande, kunna vara med om att tum för tum bortskänka vår sjelfständighet genom att år efter år allt djupare nedsänka vårt arma fädernesland i en afgrund af skuldsättning.

Jag har aldrig sett någon enskild skuldsatt person vara fullt sjelfständig och oberoende, och det borde icke kunna bestridas, att en i utlandet skuldsatt stat också saknar fullt fri sjelfbestämningsrätt.

Under mer än trettio år hafva vi angenämt och beqvämt färdats fram på skuldsättningens sluttande bana, hvilken ej har och icke kan hafva någon annan slutpunkt än — *bankrutt*. Under alla dessa år har det aldrig mött någon svårighet att uppgöra budgeten, enär man alltid, då större anslag blifvit beviljade än tillgångarne medgifvit, haft och utan betänkande begagnat den lätta utvägen att upptaga nya lån. Man har försvarat denna art af statshushållning med att penningarna användts till byggande af jernvägar, hvilka man påstått vara produktiva företag. Detta påstående är till en viss grad sant, men resultatet är ju redan nu, att inkomsterna af våra jernvägar visat sig otillräckliga, så att vi tvingas att årligen för betäckande af räntor och amortering å de upplånade beloppen anlita summor af skattemedel, som redan kunna räknas i millioner.

Såsom kändt är tillhör jag det parti, som söker skydda vårt jordbruk, våra näringar och vår industri mot en förstörande konkurrens med utländingen. Men om detta parti icke eger nog kraft och förmåga af försakelse och uppoffring att hejda oss i skuldsättningens utförsbacke och, om också med små steg, börja den mödosamma återvägen i rigtning mot det aflägsna målet att befria vårt land från utländsk skuld, hvilket mål borde vara kärt för hvarje sann fosterlandsvän, så är efter min öfvertygelse detta partis dom fäld, och dess nävarande magtställning kommer icke länge att ega bestånd.

Jag erkänner öppet, att jag för min del ej tror på vigten af att arbetena på stambanan genom öfre Norrland fortsättas så skyndsamt som nu åsyftas, men jag vill ej besvära kammaren med att framställa mina invändningar, dels derför att dessa endast grunda sig på det simpla sunda förnuftet, och dels derför att jag är förvissad om att mötas af en hel här politiska och strategiska s. k. skäl, icke att förgäta de vanliga sirensångerna om öfre Norrlands outtömliga rikedomar, hvilka blott vänta på

Om anslag till fortsättande af norra stambanan m. m. (Forts.)

att genom förbättrade kommunikationer lösas ur sin förtrollning, för att sedan inom kort försätta hela vårt folk i välstånd. Allt detta skulle lemna ett rikt material för talöfningar i den högre stilen och mina enkla invändningar skulle, om jag uttalade dem, snart fördränkas i flöden af vältalighet. Jag minnes mycket väl, hvilket varmt och lifligt bifall, som för några år sedan i denna kammare kom en talare till del, hvilken med lysande färger målade det jubel och den hänförelse, hvarmed öppnandet af Luleå—Ofoten banan, denna nya trafikled mellan Botten- och Vesterhafvet, skulle helsas, och hvilka välsignelser och fördelar denna bana skulle medföra för vårt land och folk. Nu höres icke något sådant jubel, och det torde vara svårt att finna någon, som ej i denna stund önskar att koncession för denna bana aldrig blifvit meddelad.

Bland dem, som hafva någon närmare kännedom om samt nyktert kunna bedöma förhållandena i öfre Norrland, torde det vara svårt att finna någon, som icke är öfvertygad om att inkomsterna å denna bana under en lång följd af år ej ens komma att betäcka drift- och underhållskostnader, ännu mindre att lemna någon tillgång till räntor och amortering å byggnadskapitalet. När så är förhållandet, är det åtminstone för vanligt förstånd obegripligt, att man kan kalla byggandet af en sådan jernväg för ett produktivt företag. Om vi på en bana i öfre Norrland nedlägga alla våra disponibla tillgångar, så handla vi visserligen efter mitt förmenande oklokt, men i ett sådant beslut ligger dock icke något orättfärdigt; annorlunda ställer sig saken om vi för sådant ändamål upptaga nya lån och derigenom disponera, hvad vi ej ega, våra efterkommandes tillgångar, och pålägga ofödda slägten bördor för sekler. Ett sådant tillvägagående är ovilkorligen stridande mot rättvisans enklaste fordringar.

Är det nu så, att den allmänna meningen fordrar att denna bana skall byggas skyndsamt, låt oss då handla, som våra fäder gjorde, då de för »Elfsborgs lösen» åtogo sig kanske den hårdaste gärd, som någonsin i vårt land utgått, låtom oss, för att påskynda byggandet af denna ruinerande norrländska jernväg, åtaga oss en tilläggsbevillning af, om så erfordras, 2 à 3 procent. Af en sådan bevillning drabbas icke den fattige och ett dylikt beslut kan jag vara med om, men aldrig kan jag med min röst bifalla upptagande af lån för ett dylikt ändamål,

Då i reservationen förhoppning gifves om att ny upplåning skall kunna undvikas, om reservationen antages, yrkar jag bifall till det deri framstälda förslaget eller att anslaget för fortsättande under år 1891 af arbetena å stambanan genom öfre Norrland må nedsättas till 3 millioner kronor.

Grefve Sparre: Jag kan i mycket dela den föregående talarens mening, att det är önskligt att vi icke utan stor var-

samhet öka Sveriges statsskuld; men jag tror, att endast en blick på föreliggande betänkande skall visa, att sådan har jemväl Riksdagens mening varit under ganska många år. Under år 1887 anslogs till norrlandsbanan å riksstaten en half million och af lånta medel en half million kr., år 1888 anslogs å riksstaten en half million kr. och af lånta medel en och en half million kr., året derpå anslogs 2 millioner å riksstaten och en half million af lånta medel och år 1890 anslogs 1,400,000 å riksstaten och 2,600,000af lånta medel. Af de 9,500,000 kronor, som jernvägen norr om Sollefteå under nämnda år fått sig anslagna, har alltså utgått af statsmedel 4,400,000 kr. och af lånta medel 5,100,000. Om kammaren i år för återstående bandelen till Vännäs anslår 1,990,000 kr. å riksstaten och endaståterstoden upplånas, blifver förhållandet, att banan Sollefteå—Vännäs kommer att vara byggd med till hälften lånta och till hälften dertill anslagna medel.

Om anslag till fortsättande af norra stambanan m. m. (Forts.)

Förut byggde vi endast med lånta medel. — När förhållandet nu är sådant som påvisats, framgår deraf, att Riksdagen beträdt den väg, som den föregående talaren förordat, ehuru den icke kunnat taga steget fullt ut. — Om man jemför med föregående perioder och efterser, hvilka belopp då upptogos såsom lån för jernvägsbyggnaderna, finner man, att dessa nedgått ganska betydligt. Under perioden 1870—1875 upplånade staten för statens jernvägsbyggnader öfver 36,000,000 kr. och till enskilda jernvägar lemnades lån till belopp af 9,100,000 kr. Under nästa period 1876—1880 upplånades 37,920,000 kr. för statens jernvägar och 16,078,000 kr. för enskilda jernvägar. Se vi sedan på den tredje perioden 1881—1890, har under denna upplånats för statens jernvägar 29,074,000 och för enskilda jernvägar 14,413,000 kr. och dock faller under denna period inköpet och ombyggandet af de tre bibanorna Söderhamn—Kilafors, Hudviksvall—Näsviken och Sundsvall—Torphammar. — Riksdagen har alldeles tydligt hela tiden gått i den angifna rigtningen, fastän den icke kunnat taga steget så långt, som den föregående talaren vill och hvilket jag icke heller tror vara behöfligt. Ty, frågas, huru stor skuldsättning skulle staten ådraga sig, om den byggde jernvägen från Vännäs upp till Lule—Ofoten-banan på endast lånta medel? Jernvägen kostar 14,887,000 kronor. Lånar jag dessa efter den ränta, staten numera brukar erlägga för sina lån, skulle det föranleda en årlig ränteutgift af ungefär 520,000 kr., d. v. s. 80,000 kr. mindre än hvad Riksdagen årligen anslår för omläggning af backiga och mindre goda vägar. Men, om vi, liksom vid banan Sollefteå—Vännäs, taga halfva kostnaden af statsmedel och halfva kostnaden af lånta medel, reducerar sig årliga räntan till hälften, eller 260,000 kr., och den summan måtte väl icke, jemförd med öfriga summor på statsregleringen, vara så afskräckande stor. Jag tror, att man med bibehållande af all möjlig varsamhet och försigtighet mycket väl kan besluta denna utgift och bygga med

Om anslag till fortsättande af norra stambanan m. m. (Forts.)

till en del lånta medel. De belopp, som af framtiden erfordras, blifva sannerligen så små, att jag ej tror det vara värdt att draga upp den dystra målning, den föregående talaren gjorde. Jag ber dessutom att få fästa kammarens uppmärksamhet derpå, att statsutskottets förslag innebär en anhållan till kammaren att detta år fatta samma beslut som förra året i afseende å det belopp, som erfordras såsom byggnadsanslag för norra stambanan. Föreslagna beloppet är visserligen något högre i år — förra året anslogs 4,000,000 och nu föreslås 4,665,000 kr. — men de 665,000 kronorna äro afsedda till materiel å bandelen Sollefteå—Vännäs, och till byggnadsanslag föreslås således samma summa som förra året, eller 4,000,000. Vid sådant förhållande frågar jag, om det verkligen kan finnas något giltigt skäl att nedsätta det begärda byggnadsanslaget. Statskassans ställning ingifver förhoppning om att man i år skulle kunna lemna större bidrag af skattemedel än förra året, och det är just denna statskassans tillgång på medel, som pekar på att vi icke böra minska bidragen. Att bygga en jernväg så lång som den nu föreslagna på endast skattemedel, torde kammaren finna vara rent af omöjligt. Statsregleringarna ställa sig ju så, att ena året kan Riksdagen afse större belopp, andra året mindre dertill. Skall då arbetet fluktuera i omfattning, så att ena året skall byggas för t. ex. 3,000,000 kr. och andra året för 1,000,000? Jag tror icke det blefve billigt och vore lämpligt. Jag tror, att det är vida bättre att bestämma ett visst årligt belopp och fortsätta med det, tills man når sitt mål, samt så långt tillgångarne medgifva uppföra anslag dertill å riksstaten. Jag kan således icke finna något skäl, hvarför man i år skulle nedsätta anslaget.

Här har framhållits att, om det föreslagna anslaget nu beviljades, skulle en del ledamöter i Riksdagen, beträffande de stora anslag, hvarom fråga snart skall förekomma, tvingas till nedprutningar, till ytterliga besparingar för att få debet och kredit att gå ihop. Jag får erkänna, att jag icke tror härpå. Jag föreställer mig således att, när riklig tillgång på statsmedel förefinnes, Riksdagen icke bör nedsätta anslaget till norrlandsbanan. Endast tre gånger till lika stort anslag och banbyggnaden är färdig till Luleå —Ofoten-jernvägen. Tre års anslag till således och vi äro framme vid målet. Sedan tillkommer endast anslag för rullande materiel. Jag tror, att en hvar måste erkänna, att det är af stor ekonomisk och politisk vigt, att vi så snart som möjligt uppnå och förena oss med Luleå—Ofoten-banan.

Det är af dessa skäl — klockan är mycket och jag vill icke vidare upptaga kammarens tid — som jag anhåller, att kammaren måtte bifalla statsutskottets förslag.

Herr Sandberg: Jag vill endast framställa några anmärkningar emot herr grefve Sparres yttrande. När han beräknade

hela kostnaden för jernvägens fortsättning från Vännäs till Luleå —Ofoten-banan till allenast 520,000 kronor om året, så tog han endast i beräkningen $3^1/_2$ procent ränta på anläggningskostnaden, men fäste icke afseende vid någon amortering; det ansåg han alldeles onödigt.

Om anslag till fortsättande af norra stambanan m. m. (Forts.)

Hvad vidare beträffar hans farhåga, att tillgångarne i skatteväg icke alltid skulle blifva lika, så vore ju denna farhåga undanröjd, om herrarne ville åtaga sig en bestämd bevillning för ifrågavarande ändamål.

Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten på, att det är icke mer än några få år sedan af Riksdagen beslöts, att anslaget till jernvägsbyggnader i Norrland borde utgöra 2 millioner årligen. Förlidet år höjdes emellertid detta anslag genom gemensam votering till 4 millioner. När så skett, hvad säkerhet kan man då hafva för att icke i nästa riksdag begäres och beslutas ett anslag af 6 à 8 millioner?

Grefve Sparre: Den föregående ärade talaren var icke säker för, att man icke nästa år skulle komma att begära 8 millioner kronor till jernvägsbyggnaden i Norrland. Jag tror, att han kan vänta med sina betänkligheter i detta afseende, till dess en sådan framställning göres.

Den ärade talaren yttrade vidare, att det finnes ett godt sätt att förskaffa sig en jemn skattetillgång för det ifrågavarande ändamålet, nemligen att pålägga en tilläggsbevillning. Jag är öfvertygad, att det svenska folket villigt åtager sig en sådan uppoffring för ett stort ändamål, när det verkligen behöfves, men när det icke behöfves, tror jag ej, att Riksdagen är villig pålägga en sådan.

Hvad slutligen beträffar den ärade talarens anmärkning, att jag endast beräknat ränta, men icke amortering å det ifrågasatta byggnadsanslaget, så vill jag nämna att, då amorteringen afser en skuldafbetalning, hvarigenom den årliga ränteutgiften minskas, jag ansåg mig ej behöfva taga den i betraktande vid de beräkningar jag gjorde.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att derunder yrkats dels bifall till hvad utskottet i föreliggande moment hemstält, dels ock, af friherre *Klinckowström*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innefattades i den vid momentet afgifna, utlåtandet bifogade reservation.

Derefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* och herr *Sandberg* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemstält i mom. b) af 1 punkten i sitt utlåtande n:o 39, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes det förslag, som innefattas i den vid förevarande moment afgifna, utlåtandet bifogade reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 103;

Nej — 20.

Ifrågasatt byggande af jernväg från Mellansel till Örnsköldsvik.

2 punkten.

Herr Lindqvist: Då statsutskottet har funnit sig böra tillstyrka afslag å den motion, som af mig och herr Hörnfeldt blifvit väckt i fråga om anslag till en bibana från Mellansel till Örnsköldsvik, så torde det icke vara mycket hopp om att kunna utverka bifall till motionen vid innevarande års riksdag. Emellertid vill jag till kammarens ledamöter hemställa, att ärendet måtte diskuteras, i hopp om att derigenom kunna få ett mera lämpligt utlåtande om denna vigtiga fråga, än det statsutskottet har behagat afgifva. Mig synes, att statens egendom bör egnas den omsorg, att man tillser och befordrar till utförande de medel, som kunna göra denna egendom inkomstbringande.

Af reservanternas anförande till första punkten af utskottets betänkande finner man, att trafikinkomsten för vissa delar af stambanan i Norrland varit mycket låg, och det är derför högst nödigt att tillse, i hvad mån en förbättring i detta förhållande kan ernås, samt att söka utfinna de medel, som kunna åvägabringa en sådan förbättring. För att höja trafik- och nettoinkomsten på stambanan i Norrland finnes efter mitt förmenande icke något säkrare och bättre medel än att genom bibanors byggande på statens bekostnad förbinda stambanan med sådana platser vid kusten, att bibanan får genomlöpa en folkrik och trafikgifvande ort samt utmynna vid en i stark utveckling stadd handelsplats, som

erbjuder goda hamnförhållanden. Hvad sålunda angifvits är det enda medlet för att åvägabringa nöjaktiga trafikinkomster på den norrländska stambanan, och man kan tryggt påstå, att bibanor äro lika nödvändiga för norra stambanans ekonomi, som armarne äro behöfliga för arbetarens existens. En stambana i Norrland utan bibanor kan närmast förliknas vid en kropp utan armar.

Ifrågasatt byggande af jernväg från Mellansel till Örnsköldsvik. (Forts.)

Jag gör intet yrkande, men det skulle vara mig kärt, om jag finge höra några uttalanden, äfven af andra ledamöter i kammaren, derom, huruvida den väckta motionens syftemål är af sådan vigt och betydelse för den norrländska stambanan, att frågan utgör en statsangelägenhet, som bör omfattas i vidare mån än statsutskottet antydt.

Grefve Sparre: Den föregående talaren framstälde intet yrkande, och jag skulle derför må hända bort vara tyst, då tiden är så långt framskriden, i synnerhet som den reservation, jag jemte några andra ledamöter af kammaren inom utskottet afgifvit, endast gäller den motivering, som utskottet anfört för afslag å de ifrågavarande enskilda motionerna. En motivering för afslag å enskild motion anser jag vara af mycket ringa betydelse, emedan ingen skrifvelse till följd deraf aflåtes, utan hela motiveringen, om jag så får säga, stoppas i papperskorgen så snart frågan är afgjord. Men jag har likväl icke kunnat lemna utan anmärkning utskottets motivering, emedan den uttalar några saker, som jag, för min del, tror icke bort vara uttalade deri. Att det är nödvändigt för norra stambanan att bereda sig utfartsbanor, derom behöfves icke mycket tal. Riksdagen sjelf har erkänt detta, när det gälde södra Norrlands jernvägar, och förhållandena äro här desamma. Men det synes mig, att allt tal derom är olämpligt i frågans nuvarande skede, likasom ock allt tal om tiden, när sådana banor böra komma till stånd. Det uttalande, utskottet gjort i den vägen, synes mig alltså olämpligt.

Det finnes nemligen ett annat tillräckligt skäl att föreslå afslag å motionerna, och det är det af statsutskottet ofta anförda och alltid af Riksdagen biträdda skälet, att jernvägsbyggnader för statens räkning böra icke beslutas på enskild motion. Annat skäl har jag ansett onödigt att utskottet nu framstälde, och det synes mig vida bättre, i stället för att på förhand göra något uttalande i frågan, att vänta till dess en framställning kommer från Kongl. Maj:t och då pröfva densamma. Emellertid afser denna motivering, som jag nyss anförde, endast afslag på enskilda motioner och föranleder således icke någon skrifvelse, och derför tillåter jag mig icke att yrka någon ändring deri, utan anhåller om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemstält.

På anhållan af herr *Fock* beviljades honom ledighet från riksdagsgöromålen under fjorton dagar från och med den 24 i denna månad.

Kammaren åtskildes kl. 3,22 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Stockholm, O. L. Svanbäcks Boktryckeri-Aktiebolag, 1890.